

अध्याय बारावा प्रारंभ

श्रीगणेशाय नमः ॥ हे गणाधीशा गणपती । मयुरेश्वरा विमलकीर्ति । माझ्या हृदयीं करुन वस्ती । ग्रंथ कळसास नेई हा ॥ १ ॥ तूं ज्ञानबुद्धीचा दाता । तूं भक्तमनोरथ पुरविता । विघ्ननगातें संहारिता । तूंच एक गणराया ॥ २ ॥ तूं साक्षात् चिंतामणी । चिंतिलेलें देशी जाणीं । आपुल्या भक्तांलागुनी । ऐसें पुराणे म्हणतात ॥ ३ ॥ माझ्या मनीची अवघी चिंता । लयास नेई एकदंता । लंबोदरा पार्वतीसुता । भालचंद्रा सिंदुरारे ॥ ४ ॥ असो बच्चुलाल अग्रवाला । होता एक अकोल्याला । धन-कनक-संपन्न भला । मनाचाही उदार जो ॥ ५ ॥ त्यानें हकिकत कारंज्याची । म्हणजे लक्ष्मणपंत घुड्याची । कर्णोपकर्णी ऐकिली साची । तेणें साशंक जाहला ॥ ६ ॥ तें खरें खोटें पहाण्यास । विचार करी चित्तास । तों एके समयास । महाराज आले अकोल्याला ॥ ७ ॥ येऊन बच्चुलाला घरीं । बैसते झाले ओट्यावरी । कीं गजानन साक्षात्कारीं । भक्त आपुला जाणून ॥ ८ ॥ बच्चुलाला आनंद झाला । तो समर्थासी ऐसे वदला । आज गुरुराया वाटतें मला । आपली पूजा करावी ॥ ९ ॥ ऐसें ऐकतां भाषण । समर्थे तुकविलीं मान । जें साक्षात् असे चिन्ह । श्रोते संमती दिल्याचें ॥ १० ॥ बच्चुलालानें तयारी । तात्काळ केली ओट्यावरी । षोडशोपचारे अत्यादरीं । पूजन त्यानें आरंभिले ॥ ११ ॥ प्रथमतः घातले मंगलस्नान । नानाविध उटणीं लावून । मग करविलें परिधान । वस्त्र पितांबर जरीचा ॥ १२ ॥ शालजोडी अंगावरीं । बहुमोल घातली काश्मिरी । एक जरीचा रुमाल शिरीं । अभ्रेस्मि आणूनि बांधिला ॥ १३ ॥ गोफ घातिला गळ्यांत । सलकडी ती हातांत । करांच्या दाही बोटांत । मुद्रिका घातल्या नानापरी ॥ १४ ॥ बहुमोल हिऱ्याची । वामकरी घातली पौची । रत्नजडीत कंठ्याची । कंठीं शोभा विशेष ॥ १५ ॥ जिलेबी राघवदास पेढे । नैवेद्यास ठेविलें पुढें । त्रयोदश गुणी ठेविलें विडे । एक्या लहान तबकांत ॥ १६ ॥ अष्टगंध अर्गजा अत्तर । सुवासिक लाविलें फार । त्यानें अवघ्या अंगभर । गुलाबपाणी शिंपडीलें ॥ १७ ॥ एका सुवर्णाच्या ताटी । दक्षिणा ठेविली शेवटीं । ती होती फार मोठी । रुपये होन मोहोरांची ॥ १८ ॥ बेरीज करता दहा हजार । येईल ती साचार । ऐशी दक्षिणा होती थोर । किती वर्णन करूं तिचें ॥ १९ ॥ श्रीफळ पुढें ठेवून । विनये केलें भाषण ।

महाराज माझें इच्छी मन । राममंदिर बांधावया ॥ २० ॥ या माझ्या ओट्यावरी । अडचण होतसे भारी । मंडप
 तो घातला जरी । उत्सवासी गुरुराया ॥ २१ ॥ त्या माझ्या मनोरथा । पूर्ण करी ज्ञानवंता । ऐसे म्हणून ठेविला
 माथा । अनन्यभावे पायावरी ॥ २२ ॥ त्यावरी साधु गजानन । देते झाले आशीर्वचन । श्रीजानकीजीवन । तुझा
 करील पूर्ण हेतू ॥ २३ ॥ असो, आज तूं हे काय केलें ? । मला पोळ्याचा बैल बनविलें । हे अलंकार घालून भलें ।
 त्याचें काय कारण ? ॥ २४ ॥ मी न बैल पोळ्याचा । अथवा घोडा दसऱ्याचा । मला या दागदागिन्यांचा । काय
 सांग उपयोग ? ॥ २५ ॥ अरे हें अवघे विष । मला नको त्यांचा स्पर्श । या नसत्या उपाधीस । माझ्या मागे लावू
 नको ॥ २६ ॥ अथवा तूं मोठा श्रीमान । हे दाखवाया कारण । केलेंस कां हें प्रदर्शन । सांग मसी बच्चुलाला ?
 ॥ २७ ॥ जे आवडते जयासी । तेंच द्यावें तयासी । मी वेडापिसा संन्यासी । नागवा फिरतो गांवभर ॥ २८ ॥
 हे अवघें तुझें तुला । लखलाभ असो बच्चुलाला । तुम्हां प्रापंचिकाला । या द्रव्याची जरूर ॥ २९ ॥ माझा
 यजमान भीमातटीं । उभा विटेसी जगजेठी । तो काय माझ्यासाठीं । हे वैभव द्याया तयार नसे ॥ ३० ॥ ऐसें म्हणून
 काढिले । दागिने अंगावरचे भले । चहूं बाजूस फेकियले । वस्त्रांचीही तीच गती ॥ ३१ ॥ दोन पेढे खाऊन ।
 निघून गेले गजानन । हा प्रकार अवलोकून । केला शोक अकोल्यांत बहुतांनी ॥ ३२ ॥ त्यांत कांहीं
 कारंज्याचें । लोक हजर होते साचें । ते म्हणती आपुल्या वाचें । अभागी आमुचा लक्ष्मण ॥ ३३ ॥ त्याने
 बच्चुलालापरी । पूजन केलें आपुल्या घरीं । परी कचरला अंतरीं । मोह धनाचा धरून ॥ ३४ ॥ वरघडीचें
 भाषण । केले विनय दाखवून । ते कां समर्थाकारण । समजणे अशक्य आहे हो ? ॥ ३५ ॥ जेवीं पूजा
 दांभिकांची । शब्दमयीं असते साची । पूर्तता महावस्त्राची । होते त्यांची अक्षतेनें ॥ ३६ ॥ 'शर्कराखंडखाद्यानि' ।
 ऐसे म्हणूनिया वदनीं । कुचका दाणा आणोनि । ठेवी पुढें भुईमूगाचा ॥ ३७ ॥ अशा दांभिक पूजनाचें । फलही
 त्याच स्वरूपाचें । वाटोळे लक्ष्मणाचें । याच कृतीनें झाले हो ॥ ३८ ॥ हा बच्चुलाल धन्य धन्य । जैसें केलें
 भाषण । तैसेच ठेविलें वर्तन । जवाहून न आगळें ॥ ३९ ॥ आतां याच्या वैभवाला । ओहोट हा ना शब्द उरला ।
 संतकृपा झाली ज्याला । तो सुखीच राहातसे ॥ ४० ॥ बच्चुलालांनी तपास । केला अवघ्या अकोल्यास ।
 परी न लागला थांग त्यास । समर्थाचा कोठेंही ॥ ४१ ॥ असो एक पितांबर नांवाचा । शिष्य शिंपी जातीचा ।
 होता गजानन महाराजांचा । शेगांवीं मठामध्यें ॥ ४२ ॥ त्यानें सेवा बहुत केली । तपश्चर्या फळा आली । एके

दिनीं ऐसी झालीं । गोष्ट ऐका मठांत ॥ ४३ ॥ फाटकें तुटकें धोतर । नेसला होता पितांबर । ते पाहून गुरुवर ।
 ऐशा रीतीं बोललें ॥ ४४ ॥ अरे तुझे नांव पितांबर । नेसण्या न धडकें धोतर । दुंगणास पाहती नारीनर । तें तरी
 झांक वेड्या ! ॥ ४५ ॥ नांव म्हणे सोनुबाई । हातीं कथलाचाही वाळा नाहीं । नांव पाहतां गंगाबाई । आणि
 तडफडे तहानेनें ॥ ४६ ॥ तशांतलाच प्रकार । आहे तुझा साचार । हे फाटके धोतर । पोतेऱ्याच्या उपयोगी
 ॥ ४७ ॥ तेंच नेसून बैससी । दुंगण जगाला दाविसी । हा घे दुपेटा देतो तुसी । नेसावयाकारणें ॥ ४८ ॥ तो
 न करितां अनमान । राहे बाळा नेसून । यासी नको सोडू जाण । कोणी कांहीं केले तरी ॥ ४९ ॥ पितांबर दुपेटा
 नेसला । हे असह्य झालें इतराला । भाऊच घातकी भावाला । होतो स्वार्थ दृष्टीनीं ॥ ५० ॥ तो वेडावांकडा
 प्रकार । कशास बोलूं साचार । गटाराचें उघडीतां द्वार । घाण मात्र सुटते हो ॥ ५१ ॥ श्रीगजानन स्वामीप्रत ।
 शिष्य होते असंख्यांत । परी अधिकारी तयांत । दोन्ही हातांच्या बोटांइतके ॥ ५२ ॥ पाहा श्रोते कांतारी । वृक्ष
 असती नानापरी । त्यांतून क्वचित् कोठें तरी । नजरेस पडती चंदनतरू ॥ ५३ ॥ त्यापरीच होते येथें । त्यांच्या
 शिष्यमंडळींते । कांही शिष्य पितांबरातें । टोचूं लागले निरर्थक ॥ ५४ ॥ हेंच कां तुझे शिष्यपण । वस्त्र करिसी
 परिधान । जें कां समर्थाकारण । ल्यावयाच्या उपयोगी ॥ ५५ ॥ तुझी भक्ती कळून आली । तूं खुशालचंद
 अससी मुळीं । तूं राहूं नको ये स्थळीं । अपमान करण्या सद्गुरूंचा ॥ ५६ ॥ तें पितांबर म्हणाला । मी न गुरूचा
 अपमान केला । उलट मान ठेविला । आज्ञा ऐकून तयांची ॥ ५७ ॥ वस्त्र हे मज त्यांनीं दिलें । नेसावया
 सांगितले । तेंच मी हो परिधान केलें । ही का झाली अवज्ञा ? ॥ ५८ ॥ ऐसी भवति न भवति झाली । शिष्यांत
 तेढ माजली । ती मिटवावया माव केली । ऐशा रीतीं गजाननें ॥ ५९ ॥ पितांबरास म्हणती गुरुवर । तूं येथून जावे
 दूर । जाणते मूल झाल्यावर । आई त्याला दूर ठेवी ॥ ६० ॥ माझी कृपा आहे खरी । हे पितांबरा तुजवरी ।
 जा हिंडून भूमीवरी । पदनतासी तारावें ॥ ६१ ॥ डोळ्यांत आसवें आणून । करूनिया साष्टांग नमन । मागे पाहें
 फिरफिरून । सोडून जातां मठासी ॥ ६२ ॥ पितांबर आला कोंडोलीसी । बसला वनांत आंब्यापासी । चिंतन
 चालले मानसी । निजगुरूचें सर्वदा ॥ ६३ ॥ तेथें होता रात्रभर । उदया येता दिनकर । जाऊन बसला झाडावर ।
 मुंगळ्यांचिया त्रासानें ॥ ६४ ॥ अवघ्या आम्रवृक्षावरी । मुंग्या मुंगळे होते भारी । लहान थोर फांद्यांवरी । आला
 पितांबर जाऊन ॥ ६५ ॥ परी निर्भय ऐसे सापडेना । स्थान तयासी बसण्या जाणा । हेच कृत्य गुराख्यांना ।

कौतुकास्पद वाटले ॥ ६६ ॥ ते म्हणाले आपापसांत । हा माकडापरी कां रे फिरत ? । ह्या वृक्षावरी सत्य । हें
 कांहीं कळेना ॥ ६७ ॥ लहान सान फांदीला । निर्भयपणे फिरून आला । परीं नाहीं खाली पडला । हेंच आहे
 आश्चर्य ! ॥ ६८ ॥ दुसरा म्हणाला यांत कांहीं । आश्चर्य वाटण्याजोगे नाहीं । गजाननाच्या शिष्याठायीं । ऐसे
 सामर्थ्य असते रे ॥ ६९ ॥ यावरून हा त्यांचा । शिष्य असावा खचित साचा । चला हा येथ आल्याचा । वृत्तांत
 सांगू गांवात ॥ ७० ॥ गोपमुखें वृत्त कळलें । कोंडोलीचे लोक आलें । आम्रवृक्षापाशी भले । कोण आलें तें
 पहावया ॥ ७१ ॥ म्हणाले पौरवासी नर । हा ढोंगी असावा साचार । बळेंच करतो वेडेचार । गजाननाच्या
 शिष्यापरी ॥ ७२ ॥ शिष्य गजानन महाराजांचा । भास्कर पाटील होता साचा । झाला नुकताच अंत त्याचा ।
 अडगांव नामें ग्रामांत ॥ ७३ ॥ समर्थांचें शिष्य । येथे येतील कशास ? । बळें करण्या उपवास । सोडून बर्फी
 पेढ्याला ॥ ७४ ॥ पुसून एकदा यांस पाहावें । तो काय म्हणतो ते ऐकावें । मग खरें खोटें ठरवावे । उगीच तर्क
 नाही बरा ॥ ७५ ॥ एक मनुष्य पुढे झाला । पितांबरासी पुसूं लागला । तूं कोण कोठील कशास आला ? । गुरू
 तुझा कोण असे ॥ ७६ ॥ पितांबर बोले त्यावर । मी शेगांवचा राहणार । मी शिंपी पितांबर । शिष्य गजानन
 स्वामींचा ॥ ७७ ॥ त्यांची आज्ञा मजलागून । करण्या झाली पर्यटन । म्हणून येथें येऊन । वृक्षापाशी बैसलो
 ॥ ७८ ॥ तो आंब्याच्या मुळाशी । मुंगळे होते बहुवसी । म्हणून बैसलो फांदीसी । वृक्षावरी जाऊन ॥ ७९ ॥
 ऐसे ऐकतां तद्द्राषण । लोक कोपले दारुण । अरे मोठ्याचें नांव सांगून । चेष्टा ऐशा करूं नको ॥ ८० ॥ काय
 म्हणे मी राजाची । राणी आवडती आहे साची । खळगी भरण्या पोटाची । आले मजुरी करावया ॥ ८१ ॥ देशमुख
 त्या गांवीचा । शामराव नामें साचा । तो बोलला ऐसी वाचा । अरे सोंगाड्या ऐक हे ॥ ८२ ॥ स्वामी समर्थ
 गजानन । प्रत्यक्ष आहे भगवान । त्यांचें नांव सांगून । बट्टा त्यांना लावू नको ॥ ८३ ॥ अरे वेड्या एक्या काळी ।
 त्यांनीं ऐसी कृति केली । ऋतु नसतां आणवली । फळें आम्रवृक्षाला ॥ ८४ ॥ त्यांनी फळें आणवली । तूं नुसतीं
 पानें आण भलीं । नाहीं तरी या स्थलीं । तुझी न धडगत लागेल ! ॥ ८५ ॥ हा बळीराम पाटलाचा । वृक्ष वठलेला
 आंब्याचा । तो पर्णयुक्त करी साचा । आमच्या देखत ये काळीं ॥ ८६ ॥ ऐसें न जरीं करशील । तरी मार
 खाशील । खरा असल्यास होशील । वंद्य आम्हांकारणे ॥ ८७ ॥ कां कीं शिष्य सद्गुरूंचे । कांही अंशी निघती
 साचे । बापा त्यांच्याच तोडीचें । हा आहे न्याय जगी ॥ ८८ ॥ नको करूं उशीर । हा आंबा करी हिरवागार ।

ते ऐकता पितांबर । गेला असे घाबरून ॥ ८९ ॥ बोलला ऐसे नाडूं नका । माझी सारी कथा ऐका । एका
 खाणीत निघती देखा । हिरे आणि गारा हो ॥ ९० ॥ तैसाच मी गार परी । गजानन शिष्याभितरी । बोललो नाही
 वैखरी । यत्किंचित् खोटे हो ॥ ९१ ॥ गारेवरून खाणीस । नाही येत जगी दोष । मी निज गुरूच्या नांवास ।
 चोरून कैसें ठेवावें ? ॥ ९२ ॥ शामराव म्हणें त्यावर । नको करूं चरचर । संकट शिष्यास पडता थोर । ते धांवा
 करिती सद्गुरूंचा ॥ ९३ ॥ मग तो शिष्य त्यांचा जरी । नसला कृतीनें अधिकारी । तरी सद्गुरूंचा प्रभाव करी ।
 साह्य त्या आपल्या शिष्यास ॥ ९४ ॥ ऐसी झाली आड-विहीर । पितांबरासी साचार । झाला बिचारा चिंतातुर ।
 कांहीं न सुचे त्यासी ॥ ९५ ॥ त्या वठलेल्या झाडापाशी । मिळाले अवघे पौरवासी । काय होतें ते पाहावयासी ।
 मुलें बायका समवेत ॥ ९६ ॥ निरुपाय होऊनि अखेर । पितांबरानें जोडिले कर । स्तवन मांडिले अपार ।
 आपुल्या सद्गुरुरायांचे ॥ ९७ ॥ हे स्वामी समर्थ गजानना ! । ज्ञानांबरीच्या नारायणा । पदनताच्या रक्षण्या ।
 धांव आतां ये काळी ॥ ९८ ॥ माझ्यामुलें दोष तुला । येऊं पाहतो भक्तपाला । आपुल्या ब्रीदासाठी पाला ।
 आणीव आम्रवृक्षासी ॥ ९९ ॥ माझी भिस्त तुझ्यावरी । पाव मातें लवकरिं । ना तरी आली पाळी खरी ।
 मजला यथें मरण्याची ॥ १०० ॥ प्रल्हाद खरा करण्याला । स्तंभीं नरहरी प्रगटला । जनी चढवितां सुळाला ।
 त्याचें पाणी जहालें ॥ १ ॥ जनीचा भार देवावर । माझा आहे तुजवर । संतदेवांत अंतर । मुळींच नाही राहीलें
 ॥ २ ॥ देव तेची असती संत । संत तेचि देव साक्षात् । मला लोक म्हणतात । शिष्य गजाननाचा ॥ ३ ॥ माझे
 कांहीं महत्त्व नाही । ते अवघे तुझ्या ठायीं । पुष्पामुलें किंमत येई । जगी सुत्राकारणें ॥ ४ ॥ तूं पुष्प मी आहे
 सूत । तूं कस्तुरी मी माती सत्य । तुझ्यामुलेंच आले येथ । संकट हें माझ्यावरी ॥ ५ ॥ आतां न माझा अंत
 पाही । गुरुराया ! धांव घेई । या वठलेल्या वृक्षाठायीं । आणी पर्णे कोमल ॥ ६ ॥ लोकांस म्हणें पीतांबर ।
 करा सद्गुरूंचा नामगजर । जय जय गजानन साधुवर । शेगांवच्या अवलिया ॥ ७ ॥ लोक अवघे गजर
 करिती । तों पालवी फुटली वृक्षाप्रती । जन नयनी पाहती । त्या अगाध कौतुकाला ॥ ८ ॥ कोणी म्हणती असेल
 स्वप्न । तें जे पडले आपणालागुन । पाहा चिमटा घेऊन । आपुल्याला करांनी ॥ ९ ॥ चिमटे घेऊन पाहती ।
 तो निमाली स्वप्नभ्रांति । यावरी कोणी ऐसे म्हणती । ही नजरबंदी असेल ? ॥ ११० ॥ गारुड्यांच्या खेळांत ।
 वाद्या होती सर्प सत्य । खापऱ्या असून दृष्टीप्रत । त्यांचें रुपये दिसती कीं ॥ ११ ॥ तोही भ्रम निमाला । तोडून

पाहता पर्णाला । फांदीवाटे तत्काळ आला । चीक शुभ्रसा बाहेर ॥ १२ ॥ मग मात्र खात्री झाली । वाळल्या
 वृक्षा पालवी फुटली । श्रीगजानन माऊली । खरीच आहे महासंत ॥ १३ ॥ आतां पितांबराविशीं । शंका न धरणें
 मानसीं । चला घेऊन गांवासी । हा त्यांचा शिष्य असे ॥ १४ ॥ याच्यायोगें करून । कधीतरी गजानन । येतील
 कोंडोलीकारण । वांसरासाठीं गाय जैसी ॥ १५ ॥ तें अवघ्यासी मानवलें । पितांबरासी मिरवीत नेलें । ऐसे जेंव्हा
 दिव्य झालें । तेंव्हा भाव उदेला ॥ १६ ॥ जैसा समर्थानी आपुला । शिष्य डोमगांवी पाठविला । कल्याण नामें
 करून भला । कल्याण करण्या जगाचें ॥ १७ ॥ तैसेच केले गुरुवरें । श्रीगजानने साजिरे । उदेले हे भाग्य खरें ।
 त्या कोंडोली गांवचे ॥ १८ ॥ श्रोते अजूनपर्यंत । तो आंबा आहे कोंडोलीत । इतरांपेक्षा असंख्यात । फळे येती
 तयाला ॥ १९ ॥ त्या पितांबराचे भजनी । कोंडोली गांव लागला जाणी । जेथे जाईल हिरकणी । तेथे ती मोल
 पावे ॥ २० ॥ मठ पितांबराचा । कोंडोलीत झाला साचा । आणि अंतही तयाचा । ते ठायीं झाला हो ॥ २१ ॥
 आतां इकडे शेगांवांत । महाराज आपुल्या मठांत । एके दिवशी उद्विग्न चित्त । होऊनिया बैसले ॥ २२ ॥ शिष्य
 त्यांचें कारण । पुसूं लागलें कर जोडून । महाराज आपुले मन । कां हो अस्थिर जाहलें ? ॥ २३ ॥ तें महाराज
 वदले लोकांला । आमुचा कृष्णा पाटील गेला । जो चिकणसुपारी आम्हांला । रोज आणून देत असे ॥ २४ ॥
 त्याची झाली आठवण । राम त्याचा मुलगा लहान । आतां सुपारी चिकण । कोण देतो या ठायां ॥ २५ ॥ राम
 थोर झाल्यावरी । करील माझी चाकरी । म्हणून मी या मठांतरी । आतां ना तयार राहावया ॥ २६ ॥ ऐसे
 महाराज बोलतां । जनालागी लागली चिंता । महाराजांचा विचार आतां । दिसतो येथून जाण्याचा ॥ २७ ॥
 म्हणून कसेंही करून । जाऊं न द्यावें त्याकारण । चला आपण धरू चरण । महाराजांचे येवेळां ॥ २८ ॥ ऐसा
 विचार मिळून केला । मंडळी आली मठाला । श्रीपतराव बंकटलाला । ताराचंद मारुती ॥ २९ ॥ मंडळींनीं धरिले
 चरण । महाराज आम्हां सोडून । तुम्ही आपुले ठिकाण । राहण्याचें अन्य करूं नये ॥ ३० ॥ तुमची इच्छा असेल
 जेथ । तेथेच राहा शेगांवांत । परी सोडण्याचें मनांत । ग्राम हें आणूं नका ॥ ३१ ॥ तें महाराज वाणी निघाली ।
 तुमच्या गावांत आहे दुफळी । मला कोणाची जागा मुळीं । नको येथें राहावया ॥ ३२ ॥ जी कोणाची नसेल ।
 ऐसी जागा जरी द्याल । तरीच राहणें होईल । माझें या शेगांवी ॥ ३३ ॥ ऐसी गोष्ट ऐकिली । तेंव्हा मंडळीं

चिंतावली । समर्थांनीं आज्ञा केली । मोठ्या पेंचाची आपणां ॥ ३४ ॥ कोणाच्या जागेंत । राहण्या तयार
 नाहीत । सरकार यांच्या प्रीत्यर्थ । जागा ती देईल कशी ? ॥ ३५ ॥ भूषण आपल्या साधूचें । सरकारास नाहीं
 साचें । बंकटलाल बोलला वाचें । ऐसे संकट घालूं नका ॥ ३६ ॥ सरकार धार्मिक कृत्याला । जागा देईल हा न
 उरला । भरंवसा तो आम्हांला । हें राज्य परक्याचें ॥ ३७ ॥ म्हणून आम्हांपैकी कोणाची । जागा घ्या मागून
 साची । आहे तयारी आमुची । ती तुम्हां द्यावयास ॥ ३८ ॥ समर्थे केलें भाषण । काय हे तुमचें अज्ञान ।
 जमिनीची मालकी पूर्ण । आहे सच्चिदानंदाची ॥ ३९ ॥ राजे कित्येक भूमीवरी । आजवरी झाले तरी । जागा
 कशाची सरकारी । इचा मालक पांडुरंग ॥ १४० ॥ व्यवहारदृष्ट्या मालकपण । येते राजालागून । त्याचें नाहीं
 भूषण । तुम्ही प्रयत्न करा जा ॥ ४१ ॥ जागा मिळेल प्रयत्न करितां । पुढें नका बोलूं आतां । हरी पाटलाच्या
 हातां । यश येईल निःसंशय ॥ ४२ ॥ हरी पाटलाकडे आली । मंडळी ती अवघी भली । त्याच्या सल्ल्यानें
 मागितली । जागा अर्ज करून ॥ ४३ ॥ बुलढाण्याचा सर्वाधिकारी । साहेब होता नामे 'करी' । त्यानें एक एकर
 जागा खरी । अर्जावरून दिली असे ॥ ४४ ॥ आणि ऐसें म्हणाला । तुम्ही दोन एकरांस्तव अर्ज केला । परी
 मी तूर्त तुम्हांला । एक एकर देतसे ॥ ४५ ॥ तुम्ही एक वर्षांत । जागा केल्या व्यवस्थित । तुमचा मी पुरवीन हेत ।
 जागा आणिक देऊनिया ॥ ४६ ॥ तो ठराव सरकारचा । आहे दसरीं नमूद साचा । समर्थांच्या वाणीचा । प्रभाव
 खचित लोकोत्तर ॥ ४७ ॥ मग हरी पाटील, बंकटलाला । निघते झाले वर्गणीला । द्रव्यनिधी क्षणांत
 जमला । आणि काम झाले सुरू ॥ ४८ ॥ या पुढील अवघे वृत्त । येईल पुढल्या अध्यायांत । सत्पुरुषाचा
 पुरविण्यात हेत । देव राहे तत्पर सदा ॥ ४९ ॥ विठू पाटील डोंगरगांवचा । लक्ष्मण पाटील वाडेगांवचा । जगु
 आबा शेगांवचा । हे पुढारी वर्गणीचे ॥ १५० ॥ श्रीदासगणूविरचित । हा श्रीगजानन विजय नामें ग्रंथ । एका श्रोते
 सावचित्त । निजकल्याण व्हावया ॥ १५१ ॥ शुभं भवतु ॥ श्रीहरिहरार्पणमस्तु ॥

॥ इति श्रीगजानन विजय ग्रंथस्य द्वादशोऽध्यायः समाप्तः ॥